

Oplegvel Informatienota

Portefeuille J. van der Hoek
Auteur : H. Agterhuis
Telefoon 5113075 E-mail: hmagterhuis@haarlem.nl
DV/2011/41042
GEEN bijlagen kopiëren
B & W-vergadering van: 22 februari 2011

Onderwerp

Hof 2.0: cocreatie en bezuinigingsurgentie

Een discussienotitie voor de commissie Samenleving van 3 maart 2011

DOEL: Informeren

Op 3 februari 2011 heeft de commissie Samenleving discussie gevoerd over Hof 2.0: systeeminnovatie in het sociale domein. De commissie Samenleving heeft kennis gemaakt met het “visioen”, als innovatief idee voor het herorganiseren van de maatschappelijke ondersteuning in Haarlem.

Hof 2.0 is in de eerste plaats een noodzakelijk antwoord om toekomstige ontwikkelingen het hoofd te bieden, zoals vergrijzing, de afnemende budgettaire middelen en hiermee de toekomstige betaalbaarheid van het systeem. In de tweede plaats is Hof 2.0 een antwoord op een urgente bezuinigingsopgave als gevolg van de grote budgetkorting op de Wmo vanuit het Rijk zoals aangekondigd in de zomer van 2010 (2011: € 2,5 mln. en 2012 en verder structureel 3,3 mln.).

Ten behoeve van de commissievergadering van 17 februari 2011 bent u over dit idee en de samenhang tussen de diverse projecten in het sociale domein verder geïnformeerd. In die vergadering is de relatie aangegeven tussen Hof 2.0, het welzijnsbeleid en de bezuinigingen op de subsidies in het sociale domein.

Met deze discussienota wordt de commissie Samenleving overeenkomstig eerdere toezeggingen nader geïnformeerd over hoe we in cocreatie tot een gewenste systeeminnovatie kunnen komen en de ideeën voor Hof 2.0 kunnen toetsen en voeden. Daarnaast wordt ingegaan op welke wijze het College voornemens is haar bezuinigingsopgave op de korte termijn in te vullen. Het College wenst hierover graag met de commissie Samenleving van gedachten te wisselen.

B&W

1. Het College neemt kennis van de discussienotitie Hof 2.0: cocreatie en bezuinigingsurgentie, voor de Commissie Samenleving van 3 maart 2011.
2. Het College stuurt de nota ter discussie aan de commissie Samenleving.

Discussienota

Onderwerp: Hof 2.0: cocreatie en bezuinigingsurgentie
Discussienotitie voor de commissie Samenleving 3 maart 2011

Reg. Nummer: DV/BB/2011/41042

1. Inleiding

Visioen

Op 3 februari 2011 heeft de commissie Samenleving een eerste discussie gevoerd over Hof 2.0: een systeeminnovatie in het sociale domein. U heeft kennis gemaakt met het “visioen”, als innovatief idee voor het anders vormgeven van de maatschappelijke ondersteuning in Haarlem. Ten behoeve van de commissievergadering van 17 februari 2011 bent u over dit idee en de samenhang tussen de diverse projecten in het sociale domein verder geïnformeerd. In die vergadering is de relatie aangegeven tussen Hof 2.0, het welzijnsbeleid en de bezuinigingen op de subsidies in het sociale domein. De discussienota die nu voor u ligt, spitst zich toe op een nadere uitwerking van Hof 2.0. Het bevat een voorstel over hoe we in cocreatie tot een gewenste systeeminnovatie kunnen komen en de ideeën voor Hof 2.0 kunnen toetsen en voeden.

Het idee waarmee wij starten en dat wij Hof 2.0 noemen, is op hoofdlijnen en biedt volop ruimte aan andere verbindende en verdiepende ideeën:

Doel van Hof 2.0 is om in samenwerking met de stad een modern en zorgzaam krachtenveld te ontwikkelen, zodat de middelen die beschikbaar zijn, ook daar terechtkomen waar ze het meest nodig zijn.

Het is de bedoeling te komen tot een nieuw gedachtegoed binnen het sociale domein waarbinnen het concept van zelfredzaamheid, eigen verantwoordelijkheid, eigen kracht en wederkerigheid het uitgangspunt vormt. Door slimme verbindingen moeten eveneens besparingsmogelijkheden worden gecreëerd. Hierbij wordt gedacht aan verbindingen tussen o.a. wonen, sociale zaken, welzijn, voorzieningen en zorg.

Dilemma

Hof 2.0 is in de eerste plaats een noodzakelijk antwoord om toekomstige ontwikkelingen het hoofd te bieden, zoals vergrijzing, de afnemende budgettaire middelen en hiermee de toekomstige betaalbaarheid van het systeem. Gelukkig zijn er, naast deze bedreigingen, ook kansen om tot veranderingen te komen: vergrijzing levert ook een grotere groep actieve ouderen op! En ontwikkelingen op het gebied van informatietechnologie bieden mogelijkheden voor een andere inrichting van het sociale domein. Dat laatste is ook zeer wenselijk, want een veelgehoorde klacht van de doelgroep is, dat zij in het aanbod van diensten, hun weg niet meer kunnen vinden.

In de tweede plaats is Hof 2.0 een antwoord op een urgente bezuinigingsopgave als gevolg van de grote budgetkorting op de Wmo vanuit het Rijk zoals aangekondigd in de zomer van 2010 (2011: € 2,5 mln. en 2012 en verder structureel 3,3 mln.).

Hier ontstaat een groot dilemma! Innovaties hebben een lange ontwikkel- en implementatietijd. Tegelijkertijd vragen de budgetkortingen vanuit het Rijk om maatregelen op de korte termijn. Dat betekent dat we in een periode van bezuinigingen ook een zorgvuldig innovatietraject zullen moeten opzetten om tot een toekomstbestendige inrichting van de maatschappelijke ondersteuning in Haarlem te komen. In dit spanningsveld moeten de bezuinigingsvoorstellen In Hof 2.0 (op de Wmo gelden) daarom als bezuinigings*richtingen* worden beschouwd. Dit biedt de benodigde ruimte voor nader onderzoek en afstemming met de stad en de maatschappelijke partners.

Het staat buiten kijf dat de rijksbijdrage aan het Wmo-budget drastisch afneemt en dat de gemeente Haarlem haar financiële huishoudboekje op orde moet krijgen. Tegelijkertijd vragen we begrip en doen we een beroep op medewerking van onze partners en burgers om daarnaast een systeeminnovatie te bereiken. Een innovatie die alleen haalbaar is bij breed draagvlak vanuit de stad. In deze nota dragen wij verschillende voorstellen en ideeën aan om zo goed mogelijk met dit spanningsveld om te gaan.

Leeswijzer

In paragraaf 2 wordt de werkwijze voor cocreatie met burgers en professionals in met de stad voorgesteld. Vervolgens worden drie innovatieprojecten beschreven die uit de eerdere discussies zijn voortgekomen (par. 3), de maatregelen voor de korte termijn voorgesteld (par. 4) en wordt tenslotte het financiële beeld geschetst (par. 5). De notitie eindigt met een aantal vragen aan u (par. 6).

2. Week van de maatschappelijke ondersteuning, een 2.0 benadering

Hoe kom ik aan mijn huishoudelijke ondersteuning? Ik ben net ontslagen uit het ziekenhuis, wie kan voor mij boodschappen halen deze week? Hoe zorg ik ervoor dat mijn belastingformulieren goed zijn ingevuld? Mijn kind is langdurig ziek; hoe kom ik aan thuisonderwijs?

Zo maar wat vragen van Haarlemmers. Meestal stellen we deze vragen niet meer aan elkaar, maar aan de overheid, of aan een professionele hulpverleningsinstantie. En vaak worden de vragen beantwoord met een professioneel aanbod, dat soms meer is dan de vraag of helemaal niet zo goed aansluit.

Dat moet anders en wij denken ook dat het anders kan. Hof 2.0 beoogt hierop een antwoord te bieden.

Hof 2.0 is een zoektocht naar vernieuwing in het krachtenspel van maatschappelijke ondersteuning in Haarlem. Een andere manier van denken en samenwerken en een andere kijk op Haarlemse burgers. We gaan uit van de kracht van mensen en de basisgedachte is dat vrijwel iedereen een bijdrage kan leveren aan de samenleving.

Aanpak

Door de mensen en organisaties die in het krachtenspel actief zijn te betrekken bij de zoektocht ontdekken we de hiaten in de samenwerking rondom de ondersteuning van mensen, de achterliggende problemen, de aannames en de veronderstellingen die nu verborgen blijven. Een open aanpak met een brede deelname kan tot nieuwe inzichten en verbindingen leiden en vergroot het draagvlak voor de noodzakelijke verandering.

We willen daarom een gesprek aangaan met de stad, de bewoners, de belanghebbenden, de vrijwilligers, de professionals van maatschappelijke partners en u als raadslid om op zoek te gaan naar nieuwe vormen van maatschappelijke ondersteuning.

Hiervoor hebben we de “Week van de maatschappelijke ondersteuning” bedacht. Een aanpak die aansluit bij een andere relatie tussen overheid en bewoner (2.0): we ontwikkelen een toekomstperspectief in cocreatie en geven daarmee participatie vanuit de stad alle ruimte. Onze aanpak is gebaseerd op voortschrijdend inzicht. Het visioen van Hof 2.0 is de inbreng voor deze week en wordt waar nodig aanvullend gevoed door landelijke experts. We toetsen het visioen door het gesprek aan te gaan over casusbeschrijvingen over bijvoorbeeld de vragen zoals hierboven beschreven. Voor de visie blikken we vooruit naar 2020. Echter de eerste resultaten moeten al in 2014 zichtbaar zijn en gevierd kunnen worden.

Verwachte resultaten

De week van de maatschappelijke ondersteuning levert ons:

- een toekomstperspectief dat in cocreatie met de stad ontstaan is
- nieuwe of aanvullende ideeën voor innovatie
- ideeën die vertaalbaar zijn naar een concrete aanpak
- draagvlak voor het proces van systeeminnovatie
- ervaring met een specifieke vorm van burgerparticipatie.

Deelnemers

Voor een goed resultaat hebben we de hulp van anderen nodig: professionals, burgers, vertegenwoordigers vanuit bedrijven en instellingen en u als raadslid worden uitgenodigd om bij te dragen aan de toekomstvisie op maatschappelijke ondersteuning.

Onmisbaar zijn:

- professionals namens de verschillende partners in Haarlem: welzijn, maatschappelijke werk, (jeugd en ouderen) zorg, onderwijs, huisvesting;

- bewoners van verschillende leeftijden. Dit kunnen burgers zijn die op dit moment een vorm van maatschappelijke ondersteuning ontvangen, vertegenwoordigers van cliënt of belangengroepen, actieve vrijwilligers, maar ook bewoners die zich er met een frisse blik over willen buigen of die er juist vanuit hun ervaringen als mantelzorger aan willen bijdragen. Ook zullen mensen gevraagd worden om in groepen van leeftijdgenoten bijdragen te leveren. Het gaat dan om 15, 30, 45, 60, 75 jarigen. Met deze benadering willen we verkennen of burgers van verschillende leeftijden andere beelden hebben bij toekomstbestendige ondersteuning, bijvoorbeeld over de inzet van WWB-ers bij de zorg voor ouderen.

Opbouw van de week

De “Week van de maatschappelijke ondersteuning” kent vier onderdelen:

1. Zes bijeenkomsten met burgers, professionals, raadsleden, bedrijven, etc. waarbij naar verwachting 300 mensen betrokken zullen zijn. In elke bijeenkomst zijn tien casusbeschrijvingen de basis voor het gesprek. Een casus omvat de beschrijving van een fictieve persoon met problemen/beperkingen in één of meerdere leefgebieden. Te denken valt aan somatische, psychiatrische, psychogeriatrische problemen, verstandelijke, zintuiglijke en lichamelijke beperkingen, of sociale problemen als huiselijk geweld of werkloosheid.
2. Een dag verwerking van alle inbreng die door de stad geleverd is door kleine groep professionals en ambtenaren, aangevuld door enkele burgers. Zij kiezen voor een transparante werkwijze. Ze werken zichtbaar in een ‘glazen huis’ of verantwoorden achteraf de gemaakte keuzen.
3. Een presentatie van de resultaten aan de raad en belangstellenden.
4. Optioneel: een reflectie op de resultaten bij verschillende doelgroepen.

NB. Belangstellenden en belanghebbenden die niet aan de bijeenkomsten kunnen of willen deelnemen kunnen op digitale wijze hun bijdrage leveren.

	maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag (*)
Ochtend	Bijeenkomst	Bijeenkomst	Verwerking	Verwerking	Reacties en reflectie
Middag	Bijeenkomst	bijeenkomst	Verwerking		
Avond	Bijeenkomst	Bijeenkomst	Verwerking	Presentatie	

(*) optioneel

Tijdsplanning

Deze (4 daagse) week (i.v.m. Goede Vrijdag) zou kunnen plaatsvinden van 18 tot en met 21 april. Afsluiting kan plaatsvinden op de Raadsmarkt van 21 april. Hiermee ontstaat enerzijds voldoende tijd voor de organisatie en anderzijds kunnen uitkomsten betrokken worden bij de discussie over de Kadernota.

3. Systeeminnovatie in het sociale domein: 3 projecten

Het college heeft ter voorbereiding op de Kadernota 2011 alvast 3 globale voorstellen voor innovatieve projecten in het sociale domein geformuleerd.

Dit zijn de volgende projecten:

1. verbinden en versterken

In Hof 2.0 spreken we mensen aan op al hun capaciteiten en al hun behoeften. Dit schept mogelijkheden voor verbinden en versterken. Mensen helpen elkaar, omdat ze dat kunnen en willen en omdat ze sociaal actief willen zijn. De gemeente ziet krachtige Hoven (buurt, wijk, straat), met meer zelfhulp. De ondersteuning verschuift daarmee van individu naar collectief.

2. Direct en dichtbij

In Hof 2.0 is het individu en het gezin het vertrekpunt – niet de kwaal of het gebrek. Ondersteuning is maatwerk en is vanuit één plan georganiseerd. Versnippering is onmogelijk, een onoverzichtelijk woud aan loketten is ondenkbaar. Er is een mens die een vraag heeft en er zijn mensen die daarin helpen en bemiddelen.

3. Lichter en Logischer.

In Hof 2.0 organiseren mensen zelf de eenvoudigste vorm van huishoudelijke hulp. Zij kopen zelf in al naar gelang behoefte en draagkracht. De gemeente faciliteert dit. De mens met minder geld blijft financieel ondersteund.

Een verdere beschrijving met mogelijke maatschappelijke effecten en potentiële besparingsbedragen vindt u in bijlage 1.

Als resultante van de “Week van de maatschappelijke ondersteuning”, kunnen hieraan uiteraard nieuwe projecten toegevoegd worden. Ook is het mogelijk dat er binnen bovenstaande projecten inhoudelijke verschuivingen ontstaan of dat geconcludeerd wordt dat prioriteit gegeven moet worden aan andere innovatieve mogelijkheden.

4. De noodzaak tot bezuinigen: Quickwins

Zoals in de inleiding aangegeven kennen innovaties doorgaans een lange ontwikkel- en implementatietijd, waardoor effecten en besparingsmogelijkheden pas op langere termijn worden gerealiseerd (remweg). Maar de budgetkortingen vanuit het Rijk op de Wmo per 2011 vragen ook om maatregelen op de korte termijn.

Daarom stellen wij een aantal quickwins voor. Dit zijn voorstellen die eenvoudiger en vaak sneller in de tijd te realiseren zijn. Daarnaast is vanuit het gezichtspunt van het wettelijk minimum gekeken naar de huidige Wmo uitvoeringspraktijk en het Wmo voorzieningenniveau. Bovenwettelijke Wmo voorzieningen zijn in ons onderzoek naar bezuinigingsmogelijkheden meegenomen. Ook is gekeken naar mogelijkheden om tot een effectiever gebruik van Wmo middelen te komen.

Mogelijkheden voor quickwins zijn:

1. heronderzoek en terughalen niet gebruikte scootmobielen en rolstoelen
2. creëren scootmobielpools/rolstoelpools
3. persoonsgebonden budgetcontrole 2010
4. afschaffen keuzemogelijkheid omzetting van collectief vraag afhankelijk vervoer in een financiële vergoeding

5. afschaffen ondersteuning sociale verzekeringsbank bij het voeren van een administratie voor het persoonsgebonden budget
6. terugdraaien verruimende maatregelen verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning 2010

Verder is geconstateerd dat de toekomstige ramingen voor de uitgaven van huishoudelijk hulp zorg in natura bijgesteld kunnen worden.

In bijlage 2 wordt per voorstel een korte omschrijving gegeven van de inhoud van de maatregel, de maximale besparingsbijdrage en de effecten voor de burgers en de stad.

Onlangs heeft de VNG een inventarisatie uitgevoerd van bezuinigingsmaatregelen die bij de Nederlandse gemeenten ingezet zijn of ontwikkeld worden. Vastgesteld is dat het overgrote deel van de maatregelen die de VNG verzameld heeft, al op dit moment onderdeel uitmaakt van de uitvoeringspraktijk binnen de gemeente Haarlem.

5. Het financiële beeld

De korting bedraagt in 2011 voor Haarlem 2,5 miljoen en in 2012 en verder bijna 3,3 miljoen structureel. Uitgaande van het huidige uitgavenniveau en van de afspraak dat Wmo rijksmiddelen ingezet worden voor de Wmo, bedraagt de bezuinigingstaakstelling in 2011 € 1,0 mln. en in 2012 en verder € 1,8 mln. Bovengenoemde innovatieve projecten en quickwins moeten dus een structurele besparingsbijdrage opleveren van minimaal € 1,8 mln.

Opgemerkt moet worden dat bij de voorbereiding van deze voorstellen op veel onderdelen gebruik is gemaakt van aannames en dat er nog sprake is van tal van onzekerheden. Ook zal in een aantal gevallen de juridische houdbaarheid van voorstellen tijdens de nadere uitwerking getoetst moeten worden. Dit maakt dat gecalculerde besparingsbedragen bij de verdere uitwerking mogelijk nog wijzigen. De gepresenteerde besparingsbedragen zijn mede om deze redenen gebaseerd op een voorzichtige inschatting van de financiële effecten.

Tevens zijn de additionele aanloopkosten onderdeel van de gepresenteerde bedragen. Dit verklaart waarom in de eerste jaren bij twee projecten per saldo sprake is van een investering in plaats van een besparingsbijdrage. Deze investeringen worden uiteraard in de latere jaren ruimschoots terugverdiend.

Maatregelen	2011	2012	2013	2014	2015
Totaal effect Verbinden en versterken	225.000-	128.975-	57.950-	63.075	184.100
Totaal effect Direct en dichtbij	-	43.750	87.500	131.250	175.000
Totaal effect Lichter en logischer	250.000-	26.450-	447.099	770.649	1.094.198
Totaal Quick wins en aanpassing uitgaveraming	510.000	563.750	802.500	861.250	940.000
Totaal	35.000	452.075	1.279.149	1.826.224	2.393.298
Taakstelling	960.000-	1.767.000-	1.767.000-	1.767.000-	1.767.000-
Resterende taakstelling	925.000-	1.314.925-	487.851-	59.224	626.298

Uit het overzicht blijkt dat de besparingen geen gelijke tred houden met de bezuinigingstaakstellingen. Om de financiële taakstellingen te realiseren is een doorlooptijd noodzakelijk tot 2013. In 2014 wordt de taakstelling van € 1,8 mln. gerealiseerd.

Het is dus noodzakelijk het niet bestemde deel van de Wmo-reserve in de eerst komende jaren in te zetten ter dekking van de taakstellingen. Bij de besluitvorming over aanwending van de Wmo-reserve heeft de raad besloten dat de dotatie 2009 gereserveerd zou moeten worden voor toekomstige tegenvallers (Raadsstuk uitvoering motie “Wie wat bewaart heeft (n)iets/ reg.nr 2009/232091). Daarbij werd op dat moment gedacht aan mogelijke financiële tegenvallers zoals die werden voorzien bij de aanbestedingen voor collectief vervoer en hulpmiddelen en aan kostenoverschrijdingen bij de huishoudelijke hulp. Nu blijkt dat de reserve eveneens noodzakelijk is om de discrepantie tussen taakstelling en realiseerbare bezuinigingen op te vangen.

6. Hoe nu verder en vragen aan de commissie

Alvorens wij u bij de Kadernota 2011 een set van voorgenomen bezuinigingsvoorstellen voorleggen, zouden wij graag u de volgende vragen willen stellen:

- Kunt u zich vinden in de geschetste aanpak van cocreatie?
- Welke aanvullingen of nadere accenten zijn gewenst?
- Kunt u zich vinden in de ruwe schets van de innovatieprojecten?
- Kunt u reageren op de gepresenteerde quickwins?
- Welke aanvullingen of nadere accenten zijn gewenst in de voorstellen?
- Zijn er aanvullende voorstellen/ideeën?

Bijlage 1

Hof 2.0: Innovatieve projecten

1. Projectbrief “verbinden en versterken”

Met het project “verbinden en versterken” sluiten we aan bij de werkwijze van het experiment buuv. We richten ons niet alleen op meer zelfhulp en het vergroten van de eigen kracht (via Kanteling, Eigen Krachtwijzer, digitale website zorg en sociale kaart), maar ook op het leggen van nieuwe verbindingen in de wijk. Uitgangspunt is dat we mensen allereerst aanspreken op al hun capaciteiten, en daarnaast ook op al hun behoeften. Een inventarisatie van capaciteiten en behoeften in een wijk, biedt mogelijkheden voor sterkere en nieuwe verbindingen. Mensen helpen elkaar, omdat ze dat kunnen en willen en omdat ze sociaal actief willen zijn. De ondersteuning wordt als vanzelf van individu naar collectief getild.

Achtergrond project

Er liggen zoveel kansen, gewoon voor het oprapen. Leden van de werkgroep Hof 2.0 zijn op een regenachtige donderdagmiddag een wijk in getrokken, en hebben gesprekken met bewoners gevoerd. Zo kwamen zij bij een vriendelijke, openhartige vrouw van rond de 70. Zij is door de gemeente geïndiceerd voor 3 uur per week, huishoudelijke hulp. Ze is erg gehecht aan haar hulp, ze heeft er een goede band mee. Maar de persoonlijke hulp kan niet helpen met het opruimen van het huis. Een lichte verzamelwoede heeft ervoor gezorgd dat haar huis vol staat met spullen (vooral kleren) die weg moeten. Het meeste is wel in zakken gedaan, maar die krijgt ze niet zelf weg. Op zaterdag is de hulp er niet om even bij te staan bij de weekendboodschappen. Ze zou graag hierbij geholpen worden, en wil in ruil daarvoor best iemand helpen met Nederlandse les. Dat is gezellig, want ze mist wel wat aanspraak.

Tegelijkertijd zijn twee van onze collega's bij een Koerdische man (erkend vluchteling, werkt in Amsterdam) op bezoek geweest. Zijn echtgenote spreekt geen Nederlands. Hij wil graag les voor haar, maar meer dan de twee uur per week voor 1 jaar die hij in de wijk kan krijgen. Zijn vrouw kan best helpen in de huishouding, en hij wil wel wat klusjes doen, of sjouwen voor iemand.

Als we deze mensen, die nog geen 200 meter uit elkaar wonen, bij elkaar brengen, ontstaat er een prachtige verbinding met een positief maatschappelijk effect, die ook nog een besparing kan opleveren.

Dit is in de kern wat we willen doen: per wijk mensen met een hulpvraag en/of mensen die WWB aanvragen (later ook Wajong, WIJ, inburgering, etc.) in hun eigen kracht zetten en waar mogelijk met elkaar verbinden.

Globale Definitie van Project doelstellingen

Het project is erop gericht om per wijk alle nieuwe Wmo-aanvragen en alle bijstandsaanvragen samen te brengen. Deze verbinding moet leiden tot gesprekken waarin mensen niet alleen praten over ‘harde voorzieningen’ die ze nodig hebben, maar ook over de capaciteiten die zij aan anderen kunnen bieden. Ook is er ruimte om de zachte, sociale behoeften die zij zelf hebben te inventariseren. Dat wordt dus een heel ander gesprek!

Eerste, zeer ruwe schatting van mogelijke resultaten

Wij verwachten dat een dergelijke aanpak, waarbij intensief wordt ingezet op eigen kracht, zelfredzaamheid en verbinden onder gebruikmaking van hiervoor ter beschikking staande instrumenten als de Eigen Krachtwijzer, de sociale kaart en de buuv-structuur, zal leiden tot vraaguitval voor Wmo-voorzieningen en Wwb-voorzieningen en eveneens zal leiden tot een versterking van de sociale cohesie in de wijk.

Wij denken dat ongeveer € 9 miljoen aan uitgaven beïnvloedbaar is door deze aanpak, en dat daarmee rond de € 450.000 op bespaard kan worden (5%). Tegelijkertijd moet geïnvesteerd worden in mensen en instrumenten. Hiermee zal zeker in de eerste periode circa € 300.000 gemoeid zijn.

2. Projectbrief “direct en dichtbij”

De (kwetsbare) burger (met name jongeren, ouderen en mensen met meervoudige problemen) ziet door de bomen het bos niet meer. Er lijkt in de uitvoering van maatschappelijke ondersteuning en activering sprake te zijn van overlap en versnippering. Dat is het meest zichtbaar aan de voorkant van de ondersteuningsketen: een woud van loketten, servicecentra en steunpunten. De oplossingen laten zich raden: minder loketten, fusies, casemanagement en integratie van gemeentelijke afdelingen.

Maar de probleemanalyse en de oplossingen zijn nog teveel gebaseerd op onderbuikgevoelens. Door nader onderzoek en een proefproject in Boerhaavewijk gaan we de volgende vragen beantwoorden:

- Waar kan de professionele ondersteuning eenvoudiger en waar kunnen we dubbelingen eruit halen?
- Is de toegang tot het professionele ondersteuningsaanbod voldoende laagdrempelig en transparant?
- Is de ondersteuningsketen voldoende gericht op het zelfredzaam maken van mensen of toch vooral op het (blijven) ondersteunen?
- Hoe kunnen we processen binnen de gemeente slimmer organiseren?

Globale Definitie van Project doelstellingen:

- Versnippering en overlap bij de ondersteuning en activering van kwetsbare burgers tegengaan
- De toegang tot ondersteuning en activering laagdrempeliger en vooral transparanter maken
- Prikkel meer richten op het zelfredzaam maken van mensen en minder op het leveren van ondersteuning
- Werkprocessen rond ondersteuning en activering binnen de gemeente stroomlijnen

Eerste schatting van de omvang van project

1^e fase (gereed 2^e helft 2011)

- Het complete ondersteunings- en activeringsaanbod van professionals in de stad in kaart brengen, inclusief aanbod dat niet door de gemeente wordt gefinancierd (Awbz-zorg, eerstelijnszorg, UWV, vrijwilligersorganisaties, corporaties, politie, scholen, religieuze instellingen etc)
- Voorbereiden proefproject in Boerhaavewijk om in de praktijk ervaring op te doen met het stroomlijnen van de toegang tot voorzieningen en het tegengaan van versnippering en overlap
- Conclusies en aanbevelingen om versnippering en overlap tegen te gaan
- Nader onderbouwen van een te bezuinigen bedrag

Eerste, zeer ruwe schatting van mogelijke resultaten

Wij verwachten dat het complete overzicht van ondersteunings- en activeringsaanbod van professionals tot een efficiëntere inzet van capaciteiten zal leiden. De ervaringen in Boerhaavewijk zullen als katalysator dienen in het proces naar een transparantere organisatie van de maatschappelijke ondersteuning in Haarlem. De burger zal beter bediend worden.

Op financieel gebied maken wij reserves ten aanzien van de te verwachten resultaten. We moeten er rekening mee houden dat er op verschillende fronten in het sociaal domein al bezuinigingsvoorstellen worden gedaan gericht op meer efficiency, c.q. het tegengaan van versnippering en overlap. Een grote bezuinigingsopgave die hiervan al uitgaat is de bezuiniging van 10% op de subsidies van maatschappelijke partners. Het is in deze fase nog niet te bepalen of hier

bovenop extra bezuinigingen bij de partners te realiseren zullen zijn. Wij verwachten op professionals (gemeente en/of partners) binnen dit project € 175.000 te kunnen bezuinigen.

Randvoorwaarden & beperkingen

Het inventariseren en analyseren van het ondersteunings- en activeringsaanbod, de opstart van het proefproject en de vertaling van de ervaringen aldaar naar het huidige ondersteunings- en activeringsaanbod is een arbeidsintensieve klus. We hebben medewerking nodig van de betrokken gemeentelijke afdelingen en externe partners. De kosten voor het proefproject in Boerhaavewijk kunnen gedekt worden uit de subsidie “preventiebudget 40+-wijken”.

3. Projectbrief “lichter en logischer”

In Hof 2.0 organiseert een deel van de mensen zelf de eenvoudigste vorm van huishoudelijke hulp. Zij kopen zelf in al naar gelang behoefte en draagkracht. De gemeente faciliteert dit. De mens met minder geld blijft financieel ondersteund.

We gaan een onderzoek uitvoeren naar het anders organiseren van hulp bij het huishouden categorie 1 (individuele Wmo voorziening op het gebied van schoonmaakwerk bij een lichte niet complexe zorgvraag). We nemen in dit onderzoek mee de zorgbehoefte van onze burgers, de mogelijkheden rond de organisatie van het zorgaanbod en de signaleringsfunctie, de wijze van indicatiestelling en de bemiddelingsfunctie zoals de gemeente die uitvoert. Dit alles met inachtneming van de achtergronden van de problematiek bij zorgaanbieder ViVa! rond de tarifiering van hulp bij het huishouden. Ook willen wij de inzet van (langdurig) werklozen in dit project verkennen. Wij zullen onze ideeën verder vormen en toetsen in de “Week van de maatschappelijke ondersteuning” zoals in deze notitie is beschreven.

Achtergrond project

De compensatieplicht in de Wmo geeft de gemeenten de opdracht om haar inwoners te ondersteunen bij het maatschappelijk participeren en het behouden van hun zelfstandigheid indien een beperking dit bemoeilijkt. Daarbij is het resultaat leidend en niet de toe te kennen voorziening. Op dit moment heeft de cliëntengroep met hulp bij het huishouden categorie 1 voor een belangrijk deel fysieke beperkingen (al dan niet structureel) bij het voeren van hun huishouden. Een deel van deze groep wordt voldoende in staat geacht om zelf de regie te voeren over hun huishouden en om hulp zelf te organiseren en in te kopen. Indien men niet in staat is tot het voeren van de regie, wordt men geïndiceerd in een hogere categorie voor hulp bij het huishouden.

De rol van de gemeente kan zich ten aanzien van het zelfredzame deel van de groep met de eenvoudigste vorm van hulp bij het huishouden mogelijk beperken tot het bemiddelen bij het vinden en kiezen van de hulp. Daarnaast garandeert de gemeente dat financieel minder draagkrachtigen met een beperking toch gecompenseerd kunnen worden voor de ervaren beperking bij het voeren van een huishouden.

Globale Definitie van Project doelstellingen

- Het organiseren en opzetten van een faciliteit waarin vraag en aanbod van schoonmaakdiensten elkaar kunnen vinden overeenkomstig het idee van een marktplaats.
- De voorziening moet via diverse kanalen benaderbaar zijn voor de Haarlemse burgers en vanuit zijn/haar gezichtspunt worden georganiseerd: fysiek, telefonisch, digitaal
- Het aanbod van de faciliteit moet voldoen aan nader te bepalen kwaliteitsnormen en voor de burger eenduidig en helder zijn
- De voorziening moet administratief effectief en efficiënt worden ondersteund gebruikmakend van nieuwe technologieën (bijvoorbeeld transactiesystemen)
- Het project biedt mogelijkheden voor de activering en re-integratie van (langdurig) werklozen.
- Onderzocht moet worden of uitbreiding kan plaatsvinden op bestaande of nieuwe faciliteiten zoals een boodschappendienst, sociale alarmering, oppasdiensten, maaltijdservice diensten, tuinonderhoud, strijkservice, ramenlappen etc.

Eerste schatting van de omvang van project

In 2010 ontvangen circa 2400 Haarlemse burgers huishoudelijke hulp categorie 1. De uitgaven bedragen € 5,8 mln. op jaarbasis. De gemeente ontvangt ter compensatie via het CAK een eigen bijdrage van burgers van circa € 2,0 mln. (dit is incl. vergoeding eigen bijdrage voor categorie 2 en 3).

Eerste, zeer ruwe schatting van mogelijke resultaten

- De voorziening is goedkoper. Een eerste ruwe schatting levert een besparing op voor zowel zorg in natura als het persoonsgebonden budget. De toegang is eenvoudig voor iedere burger. Huishoudelijke hulp kan op een flexibele wijze door een burger worden ingekocht overeenkomstig zijn behoefte.
- Mogelijke inzet van bijstandsgerechtigden bij het aanbod van schoonmaakwerkzaamheden zou mogelijk kunnen leiden tot lagere uitgaven op het Wwb budget.
- Ontwikkelingskosten: opzetten van de marktplaats van schoonmaakwerkzaamheden, een administratief systeem, de regeling voor financieel minder draagkrachtigen.
- Er zullen jaarlijks beheerskosten zijn: tenzij deze geabsorbeerd kunnen worden in bestaande activiteiten .
- De maximale besparingsmogelijkheid bedraagt naar verwachting circa € 1,0 mln. Dit is gebaseerd op de aanname dat de kosten met circa € 1 tot € 1,50 verlaagd kunnen worden vanwege het terugdringen van bijvoorbeeld overheadkosten en het inzetten van concepten zoals bijvoorbeeld Buurtzorg.

Randvoorwaarden & beperkingen

- De individuele voorziening hulp bij het huishouden is in regionaal verband aanbesteed en gecontracteerd.
- De Verordening en bijbehorende documenten zullen gewijzigd moeten worden

Reeds geïdentificeerde risico's

- Juridische houdbaarheid: compenseert de gemeente in voldoende mate de mogelijkheid om zelfstandig een huishouden te kunnen voeren indien er sprake is van een beperking.
- Vanwege de wijze waarop op dit moment landelijk de eigen bijdrage berekend wordt door het Cak is het noodzakelijk te voorkomen dat cliënten in een armoedeval terecht komen. Dit moet nader onderzocht worden.

Bijlage 2
Quickwins en aanpassing van raming

Voorstel 1: Uitvoeren heronderzoek en terughalen niet gebruikte scootmobielen/ rolstoelen

Uit onderzoek (volgens de VNG) blijkt dat 3-5% van de bezitters van een scootmobiel en/of rolstoel deze voorziening naar eigen zeggen zelden of nooit gebruikt. Voor een gedeelte (70%) gaat het hier om onwenselijk ondergebruik: de klant is bijvoorbeeld angstig. Bij de overige 30% is er waarschijnlijk sprake van opgetreden veranderingen in de vervoersbehoefte en/of omstandigheden.

Uitgaande van een ondergebruik van tussen de 3- 5% wordt een besparing van circa 1,5% na heronderzoek realiseerbaar geacht. Om deze maatregel uit te kunnen voeren is heronderzoek bij cliënten noodzakelijk. Daarnaast is het van belang om bij toekomstige toekenningen een proefperiode in te stellen en momenten van evaluatie met de cliënt in te bouwen.

Inschatting maximale besparing: € 60.000

Effecten voor de stad/burger: ineffectieve inzet van Wmo middelen wordt op deze wijze voorkomen.

Voorstel 2: Creëren scootmobielpools/ rolstoelpools

Het vormen van minimaal 4 pools in de stad voor rolstoelen en scootmobielen zonder voorbij te gaan aan de adequaatheid van de voorziening voor de individuele cliënt. Te denken valt hierbij vooral aan pools in verzorgingshuizen en aanleuncomplexen waar ook cliënten in de directe woonomgeving gebruik van kunnen maken.

Wij verwachten op deze wijze 5% van de kosten op scootmobiel te besparen

Inschatting maximale besparing: € 135.000

Effecten voor de stad/burger

- Effectievere inzet van Wmo middelen.
- Er zal sprake zijn van een versobering. De maatregel vraagt meer flexibiliteit, de burger moet meer moeite doen om gebruik te kunnen maken van een scootmobiel/rolstoel
- De bemiddelings- en beheerfunctie (schatting € 25.000) moet georganiseerd worden en eenmalig (grotere) stallingmogelijkheden (schatting € 20.000) moeten worden gecreëerd. Deze bedragen zijn meegenomen bij de berekening van het besparingsbedrag.

Voorstel 3: Persoonsgebonden budget controle 2010

Uit de steekproefcontrole (5%) op de persoonsgebonden budgetten 2009 is een onderbesteding gebleken. Aangezien op grond van de Wmo, middelen aangewend moeten worden voor het doel waarvoor deze zijn bedoeld, wordt voorgesteld om met een 100% controle invulling te geven aan het reeds door de Raad geaccordeerde voorstel over te gaan tot een uitgebreide controle. (Beleidsnotitie bij de Verordening Voorzieningen Maatschappelijke Ondersteuning 2010). Het gaat om een controle van circa 1200 dossiers met een te controleren bedrag van circa € 3 mln. De resultaten van deze controle zullen de input vormen voor het verder vormgeven van de PGB verstrekking en de verantwoordingsstructuur voor het PGB voor de volgende jaren.

Inschatting maximale besparing: (eenmalig) € 100.000

Effecten voor de stad/burger:

- Voorkomen ineffectieve inzet van Wmo middelen
- Vraagt initieel extra capaciteit om de controle uit te voeren. De kosten hiervan zijn verrekend in het besparingsbedrag

Voorstel 4: Afschaffen keuzemogelijkheid omzetting van Collectief Vraagafhankelijk Vervoer in een financiële vergoeding

Een burger kan ter compensatie van zijn/haar beperkingen bij het zich lokaal verplaatsen, in aanmerking komen voor een vervoersvoorziening in de vorm van een pasje voor het collectief vraagafhankelijk vervoer (OV taxi). Indien hij/zij dit wenst kan deze voorziening onder voorwaarden (bezit eigen auto, norminkomen niet hoger dan 1,5 maal het sociaal minimum) omgezet worden in een financiële vergoeding. In het bezuinigingsvoorstel wordt deze keuzemogelijkheid afgeschaft en wordt uitsluitend de mogelijkheid tot collectief vraagafhankelijk vervoer geboden.

Inschatting maximale besparing: € 75.000

Effecten voor de stad/burger:

- Verlies keuzemogelijkheid voor de burger
- Het afschaffen van deze keuzemogelijkheid zal leiden tot een toename van het gebruik van het (goedkopere) collectief vraagafhankelijk vervoer en zal mogelijk leiden tot een afname van gehandicapten parkeerplaatsen
- De gemeente Haarlem behoort op dit moment tot een beperkte groep van gemeenten, die deze keuzemogelijkheid nog biedt. De financiële vergoeding is een bovenwettelijke voorziening.

Voorstel 5: Afschaffen ondersteuning Sociale Verzekeringsbank bij het voeren van de administratie voor het persoonsgebonden budget

Voor cliënten die in het kader van de Wmo hebben gekozen voor een persoonsgebonden budget, kunnen hierbij administratief ondersteund worden door de Sociale Verzekeringsbank.

Het SVB biedt rond het persoonsgebonden budget de volgende diensten:

- Persoonlijk advies
- Het bieden van modelovereenkomsten
- Het bieden van collectieve verzekeringen (wettelijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand)
- Ondersteuning bij ziekte van de zorgverlener
- Ondersteuning bij het voeren van een salarisadministratie

Wij stellen voor om deze ondersteuning af te schaffen. Cliënten die wel deze ondersteuning nodig hebben mogen de kosten gemoeid met deze ondersteuning binnen het PGB verantwoorden.

Ervaring heeft geleerd, dat er relatief weinig gebruik wordt gemaakt van deze faciliteit.

Of dit voorstel juridisch houdbaar is, wordt nader onderzocht.

Inschatting maximale besparing: € 40.000

Effecten voor de stad/burger:

- De burger wordt geacht indien hij/zij op dit terrein ondersteuning nodig acht, dit zelf te regelen.

Voorstel 6: Terugdraaien verruimende maatregelen Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning 2010

In de Verordening Voorzieningen maatschappelijke ondersteuning 2010 zijn een aantal verruimende maatregelen genomen.

Deze maatregelen zijn:

1. Het verhogen van de verhuiskostenvergoeding tot maximaal € 4.000 en de hoogte van deze voorziening afhankelijk maken van het inkomen (€ 165.000)
2. Aanpassingen in gemeenschappelijke ruimten (€ 50.000)

3. Het toekennen van voorzieningen ten behoeve van sport- en cultuurbeoefening (€ 30.000)
4. Terugdraaien verruiming inzet gebruikelijke zorg bij huishoudelijke hulp (€ 50.000)

Het voorstel is om maatregel 1 terug te draaien naar € 2.500 ongeacht het inkomen. Dit omdat in de uitvoering is gebleken dat de huidige inkomensafhankelijke invulling in het toetsen erg arbeidsintensief is. Het oude bedrag uit de vorige Verordening bedroeg € 1846,-(Dit bedrag is landelijk gezien erg laag). Als gevolg van het voorstel tot aanpassing van de verhuiskostenvergoeding naar € 2500 i.p.v. € 1846,- wordt het terugdraaien van deze maatregel tot een bedrag van in totaal € 100.000 mogelijk geacht.

Het voorstel is om maatregel 2 te handhaven omdat deze bijdraagt aan het toekomstbestendig maken en houden van de stad op het gebied van het zelfstandig kunnen blijven wonen. Daarnaast wordt het gesprek aangegaan met de corporaties over bijdragen in de kosten.

Voor maatregel 3 en 4 wordt voorgesteld deze geheel terug te draaien. Op maatregel 3 wordt op dit moment geen aanspraak gemaakt. Maatregel 4 betreft een bovenwettelijke verruiming en kan als zodanig worden teruggedraaid.

Inschatting maximale besparing: € 180.000

Effecten voor de stad/burger:

- Terugdraaien van de verruimende maatregelen leidt tot een versobering in de Wmo voorzieningen
- De gemeente toont geen bestendige beleidslijn. Aangezien de huidige verordening pas per 1 januari 2010 van kracht is.

Aangepaste uitgaven raming huishoudelijke hulp

In de afgelopen periode is de kwaliteit van de informatie over de feitelijk geleverde zorg verder verbeterd. Op grond hiervan kan geconstateerd worden dat de geraamde toekomstige uitgaven voor huishoudelijke hulp in natura naar beneden bijgesteld kunnen worden. Hiermee is een bedrag gemoeid van circa van € 450.000.